

Ufrudets Udryddelse paa Enge og Græsgange*).

Paa Græsgange og Enge findes ofte Planter, der saavel i grøn som i tør Tilstand ere ubehagelige, ja endog skadelige for en eller anden Dvægart. Saa-danne Planter tage tilmed Pladsen op for de bedre, hvilket er et i Forhold langt større Tab; thi udgjøre flige unyttige og skadelige Planter Halvdelen, give 2 Aare naturligtviis ikke mere Græsning og Hø end een vilde have været i Stand til. Dette Forhold er ikke blot almindeligt, men man finder Enge nok, hvis Værdi er endnu langt mere forringet. Ved en grundig Burdering burde dette Forhold stedse angives.

Søger man ikke at modarbejde dette Onde, bliver det paa en ganske naturlig Maade stedse større; af det gode Foder bliver der mindre, af det flette mere. Paa Græsgangen gaaer Dvæget forbi det sidste, og afgnaver det bedre; hiint kommer da til Modenhed, hvorved det endnu mere udbreder sig, slaaer fastere Rødder og tilsidst fortrænger det gode aldeles.

Naar Høet høstes, kommer godt og slet Foder sammen. Dvæget nyder nu aabenbart mange Urter, som det ikke rører paa Græsgangen; af Hunger drives det til at mætte sig med det, man kaster for det.

*) Af Pohl's Archiv der deutschen Landwirthschaft, Neue Folge, 2ter Jahrg., 2tes B.

Slaaer man Foderet grønt og bruger det til Staldfodring, saa bliver det slettere nydt tilligemed det gode og Dvæget vænner sig dertil; det er jo berøvet Friheden, hvorved det er bragt i en slem Stilling; derfor vil man ogsaa finde, at Mælk, Smør, Ost og Kjøb af Staldfodret Dvæg aldrig er saa godt som af de Dyr, der gaae paa Græs i fri Tilstand. Folgen udebliver aldrig. Sagen selv er bekjendt nok, men den er endnu ikk taget i behørig Dverveielse.

Oste gaaer Mælken ganske bort eller faaer en blaa eller rød Farve, bliver seig og vandet. Dvæget bliver sygt og der opstaaer smitsomme Sygdomme, der paadrage Landmanden stort Tab. I sin Dvertro skyder han Skylden paa Here, men ikke paa sig selv og paa Foderet. De utallige usle Dvægstalbe, der ligne Mordergruber, hvor den friske, sunde Luft, der er saa uundværlig for Dyrene, ganske er udeluffet, fremskynde dette Onde; jeg skal ikke engang omtale den Skare af Ulteri, der plage Dyrene Dag og Nat. Man maa endogsaa undre sig over, at Dødsfald ikke hyppigere forekomme. Nu veed man ret vel, hvilken Forskiel der er paa Foder; man taler om slet Græsning, slet Hø og usunde Egne, men til Aarsagen tager man sjelden behørigt Hensyn, og endnu sjeldnere tænker man paa at fjerne den, uagtet dette er en Fodring, som det landoekonomiske Formaal nødvendigen maa opstille.

Det er altsaa en Forholdsregel, der paatrænger sig os med Nødvendighed, at bekæmpe Ulfrudet paa

Enge og Græsgange ligesaa alvorligen, som Gartneren fører Krig med Ukrudet i Haven. Det kunde maastee synes, som om jeg her anbefalede noget Nyt eller anviste Landmanden et nyt Arbeide; men det er i Virkeligheden ikke saaledes; det Slette maa jo overalt forfølges og det Skabelige udryddes, kun har man hidtil ikke anvendt denne Fremgangsmaade paa Enge og Græsgange, folgelig gjort sig skyldig i en Forsømmelse, som vi af al Magt maae stræbe at gjøre god igjen, hvis vi fremdeles ville tale om en landoekonomisk Praxis, der af enhver Tid fordrer det Bedre, forsaavidt det er muligt. Græsgange og Enge udgjøre jo en væsentlig Deel af vort Landbrug, og fortjener folgelig en ligesaa omhyggelig Behandling, som andre Dele af Landeiendommen.

Som sagt, vi have Meget at indhente, førend vi tør rose os af en god Engdyrkning. Hidtil gaae Skribenterne ganske flygtigt derover, tale kun om gode og daarlige Enge og Græsgange, om godt og daarligt Græs, men paa Spørgsmaalet: Hvorfor? ere de til denne Dag blevne os Svar skyldige.

Ogsaa her, som overalt, hvor det gjælder om Kundskab til de Planter, der især have Interesse for Landmanden, støder man paa et Bolværk som den chinesiske Grændsemuur. I Almindelighed føler man endnu ikke ret, hvor nødvendig Plantekundskab er, for at kunne drive Landoekonomien med mere Grundighed. Tvertimod gives der endnu Mange, der mene, at man ganske kan undvære den. Iblandt disse er der

imidlertid vistnok ikke en eneste Sagkyndig. Hvorledes var det ogsaa muligt at sige, at grundige Kundskaber ere unyttige, ja vel endogsaa skadelige. Den, der ikke veed mere, end at Græsset voxer paa Engen og, naar det bliver tørret, bliver til Hø, vil vistnok neppe kunne paavise, hvilke af de mange forskjellige Planter der udgjøre den bedre eller flettere Deel.

Det kan naturligtviis ikke andet end undre os, endnu i vore Dage at see saadanne Anskuelser udtalte, ja endogsaa udframmede i Bøger. At skjule sin Uvidenhed under Foragt for det Bedre, er vistnok den allerfletteste Maade at undvige Spørgsmaalet paa. Den Tanke er langt naturligere, at man maa kjende det, man omgaaes med. Gartneren staaer i denne Henseende langt over Landmanden, og vilde ansee det for en stor Skam, ikke at kjende denne eller hiin Plante i hans Have. Landmanden har neppe nogenstunde flere Planter paa sin Grund end Gartneren, der samler og opelsker Planter fra alle Verdensdele. Men ligesom man ikke vil fritage Gartneren for at kjende Planterne, saaledes kunde man vistnok være berettiget til, med ligesaa megen Strengbed at fordre denne Kundskab af den dannede Landøkonom*).

*) Hvor ligegyldig man ofte er, naar det gælder om at erhverve sig Plantekundskab, kan man blandt Andet see deraf, at man undgaaer Leiligheden dertil. Saaledes har det oftere været Tilfælde, at Nogle have begyndt at anlægge Samlinger af tørrede Planter (Herbaria) ubetvækkende for Landmanden, men have maattet opgive Foretagendet af Mangel paa Understøttelse.

Man kan vistnok antage, at hvis Plante-kundskab mere var bleven til en Fornodenhed iblandt Landmændene, det vil sige, naar man gjorde sig Umage for at erhverve den, da vilde den udbrede sig meget hurtigt, endogsaa blandt de simpleste Arbeidere, Hyrder o. s. v. Den Eine lærte af den Anden, og Enhver kunde spørge sig for og saaledes belæres. Det Uvisse vilde strax blive berigtiget, og paa denne Maade vilde man snart samle Erfaring.

Iblandt de gode og de skadelige Græsnings- og Eng-Planter, hvorom der her er Tale, ere der vel nogle, som ere særegne for de forskjellige Egne, men de fleste af dem forekomme saagodtsom overalt. Græsarterne f. Ex. ere, paa faa nær, de samme over hele Europa. Fra Italien til Sverrig og Finland træffer man de samme paa Engene.

Har man først lært de gode at kjende, vil man snart lægge Mærke til de flette. Synet af dem vil være os behjælpeligt, og ved at give Agt paa Dvæget, ville vi lære Meget. Den store Linné slog ind paa denne Wei, og Skade er det, at Ingen har forfulgt den videre.

For at kunne udrydde de skadelige Planter, er det tilstræffeligt at kjende dem, der vore i Egnen. Af disse indrette man sig et Herbarium, der baade vil give et Dverblif over de Planter, der findes, og tjene til at man med Letthed kan forklare sig for Andre.

Hvis man bibragte Ungdommen Interesse for denne Sag, f. Ex. ved at beskæftige den med Dpstit-

ning og Frøsamling, da vilde Plantekundskab snart flaae Rodder og udbrede sig blandt Landalmuen. Wehrli's smaae Lærlinger (ved det bekjendte Institut paa Hofwyl i Schweiz) lære f. Ex. Alger- og Eng- ukrudet at kjende ved at luge; Engplanterne vilde vist ikke blive forsømte.

Da der i Landsbyskolerne kun undervises Børn af Landmænd, som selv skulle være Landmænd; synes det passende, at de i Skolen erholde de Forkundskaber, der ere nødvendige for en Landmand. Det vilde ikke være synderlig vanskeligt at give Underviisning i de i Eggen og isærdeleshed paa selve Stedet forekommende Natur- legemers, Mineraliers, Planter's og Dyr's Naturhi- storie. Da man bestandig kunde forevise og henvise, vilde Underviisningen blive let fattelig. Skoleunders- viisningen maa naturligviis svare til den videnskabe- lige Trang. Det maa forekomme den opmærksomme Jagttager høist besynderligt, at man ogsaa i Lands- byskolerne finder Naturhistorien saa godt som undværs- lig, medens der undervises i Geographi, Historie og andre Gjenstande, der mere høre hjemme i de høiere Skoler. Naar man lærte Ungdommen paa Landet det, der tjener den til Grundvidenskab, saa vilde Bon- dedrengen rigtignok ofte have bedre Forkundskaber end de fleste unge Mennesker af den mere dannede Klasse, som komme i Lære hos praktiske Landmænd.

Kort, det er i høi Grad nødvendigt, at den unge Landmand forskaffer sig grundige Kundskaber i Natur- videnskaberne. Man maa nødvendigvis finde det i sin

Orden; thi hvorledes vil En kunne tale om gode og flette Græsarter og Urter, naar han kun tænker sig dem som en Masse, der vorer paa Overdrevet eller Engen, og i sin Tid bliver flaaet. Hvor fremmed maa det Forslag ikke forekomme ham, at man skal udrydde de flette Planter paa Engen og formere de bedre? Vil han ikke blive forkræffet og give sig Lust i den almindelige Talemaade: „at et saadant Forslag er en Stuelandmands Hjernesoster.“ Men denne hans Udflugt formaaer ikke at svække den Sandhed, at der, hvor der vorer flette Græsarter, blive de gode forholdsviis undertrykkede, og jeg sætter det Tilfælde, at han som Sagkyndig fik det Hverv, at angive Dvaliteten af en Eng eller Græsgang, afgiver det da en rigtig Dom, naar han hjælper sig med den almindelige Formel: god, middelmaadig, slet? En Taration forudsætter dog grundig Kundskab om de enkelte Dele af Massen.

Endnu engang, Den, der vil lægge Bind paa gode Engplanter, maa kjende gode Engplanter; men han maa ligesaa vel kjende Ufrudet, det vil sige, de paa Enge unyttige og skadelige Græsarter og Urter, naar han vil skaffe dem bort af Engen. Mangler han denne Kundskab, kan han let tage fejl og dyrke de flette, ødelægge de gode, et Tilfælde, der er meget ubehageligt, men hvorpaa der haves ikke saa faa Exempler.

Jeg haaber, at disse Grunde ville være tilstrækkelige til at bevise, at Kundskab til Enggræs og Urter er en nødvendig Betingelse for at kunne begynde paa

Engculturen, og derfor vil man vel heller ikke dable mig, om jeg og her har udtalt mig vidtløftigere end Mange maaskee ville finde det nødvendigt, netop fordi de mangle de Kundskaber, hvorom her er Tale.

Denne Afhandling gaacr ud paa Udryddelsen af Engufrud. Herved vende vi os til en ganske ny Materie, og vi haabe dermed at optage et hidtil forsømt Kapitel i Enghuusholdningslæren og ved et videnskabeligt Grundlag at forebygge de Bildfarelser, der sædvanligen forekomme ved nye Materier. I Landøkonomien ville vi saameget lettere opnaae Grundighed, jo mere vi vise os tilbøielige til aldrig at lade det Ubeviielige eller Falske komme frem. Saalænge vor Erhvervsvidenskab er spækket med Fordomme og ugrundede Meninger, vilde det selv være en Fordom, at forsvare dens Grundighed.

For det Første maa man nøie adskille Græsarter og Urter, og holde fast ved denne Adskillelse.

Græsarter kalder man de Planter, der have et rundt, med Røe forsynet Straa (ikke Stængel) og baanddannede Blade, saasom Rug, Hvede, Byg, Havre, Mais, Raigræs og Rer.

Urter ere de øvrige Planter paa Engene, f. Ex. Weibred, Røllike, Gaaseurt og Klover. Bladenes Form er forskjellig.

Saa vel Græsferne som Urterne ere enten 1) eenaarige, naar de paa eet Aar komme op, bære Frø og derpaa gaae, ud, f. Ex. Boghvede, af Kloverarterne den ægyptiske, egentlig spanske og Incarnat-Klo-

veren; 2) toaarige, naar de i det første Aar kun skyde Blade, men i det andet bære Frø og gaac ud, som Exempel herpaa kan man anføre Gulerødder, Raal- og Koearterne, Kommen; eller 3) vedvarende (perennierende), som aarlig skyde paany fra Roden, f. Ex. Kolliken, Syrer. Da der er mange Landmænd, der ogsaa have Buskværter paa deres Enge, maa jeg her gjøre opmærksom paa, at jeg har aldeles intet Hensyn taget til disse. Den, der behandler Engene saaledes, vil ikke laane Dre til vor Være, men ansee sig for en duellig Landmand, naar han i de offentlige Tidender falbyder de Ellestub, der vore paa hans sumpige Eng. — Forresten finder man kun Mos.

Efter min Mening gjør man rigtigst i at begynde Engforbedringen med Udryddelsen af Ukrudet. Thi naar dette er bortffjernet, have de bedre Planter vundet et Rum, som de snart ville indtage, idet de bestandig gribe videre og videre om sig. Græsarterne have nemlig i sig selv Evne til at udbrede sig; de skyde uophørligen nye Spirer eller Sidegrene, der igjen hurtigen vore sammen i Tuer, indtil Rummet er tæt opfyldt. En saadan Eng erholder da et overmaade fint Udseende. Man behøver kun at lægge Mærke til enkelte Græstuer og man vil da see, hvor kraftigen Naturen understøtter os ved Engenes Forbedring. Den, der f. Ex. har ladet det saakaldte Mos opkradse paa Engen, vil strax have bemærket en bedre Vært i Græsset, end tilforn.

Mosset staffer man sikkest og hurtigst bort af En-

gene, naar man bedækker disse med et tykt Jordlag. Mossen dækkes, raadner og bliver til Gjødsel, der umiddelbart kommer Græsset til gode. Den Frygt, at dette skulde lide ved at bedækkes, er aldeles tom, hvilef man kan see overalt, hvor Vandet skyller Sand op paa Græsunden. Tvertimod kommer Græsset langt kraftigere frem og skyder Grene til alle Sider. Den, der har ladet Muldvarpestub sprede paa en Eng, vil allerede have bemærket denne Naturvirkning.

Vi tør ikke undlade at omtale, at, skjøndt der findes Græs paa enhver Eng, saa er dette dog ikke altid tilstede i en saadan Mængde, som man kunde ønske. Hvis man ikke hjælper efter ved Saaening, vil der hengaae lang Tid efter Ukrudets Udryddelse, inden Rummet bliver opfyldt og Græsset kommer til at staae saa tæt, som man ønsker det.

Ligeledes kan man ved det blotte Oiesyn komme til Kundskab om, at paa mange Enger savnes netop de Græsarter, der ifølge Engens Jordbund og Beliggenhed udgjøre ligesom den første Betingelse for samme. Her gives rigtignok ikke noget andet Middel, end at saae de behørigte Græsarter.

Under isørigt lige Omstændigheder, ere Græsarterne paa Engene langt mere udholdende end Urterne. De sidste formeres for største Delen ved Frø og gaae efter nogle Aars Forløb ud af sig selv; desuden lide de ogsaa oftere af ydre Virkninger, f. Ex. ved at nedtrædes af Dvæget. Græsferne derimod skyde bestandig nye Grene, og vedligeholde sig saaledes evindeligen. De fleste ere vedvarende.

Den Fremgangsmaade, der er brugelig i mange Egne, at benytte de Enge, paa hvilke Urter have faaet Dverhaand, til Græsning, er derfor ganske rigtig og fører sikkert til Maalet, nemlig til Udryddelsen af Urterne. Vil man ikke troe os paa det blotte Ord, da give man blot Agt paa det første det bedste Dverdrej, hvorpaa Dvæg græsses, og sammenligne det med den nærmeste Eng; man vil da let blive vaer, at, medens en stor Mængde Urter blomstrer paa Engen, findes der paa Dverdrejet kun Græs og saa godt som ingen Urter, med Undtagelse af Gaaseurter. Aarsagen her til er, at Græsferne kunne taale at nedtrædes og afsnaves af Dyrene, og dog vedblive at skyde nye Spirer, hvilket man kan see paa ethvert Græsningsdverdrej. Urterne lide derimod ved at nedtrædes af Dvæget, blive stedse svagere og svagere og gaae om kortere eller længere Tid ud. Komme de ikke til Modenhed, da er Engen befriet for dem. Imidlertid staaer Dvæget de fleste, og saaledes komme de da til at bære Frø, hvorved det bliver dem muligt, at sikkre deres Tilværelse endnu i nogen Tid, efter Omstændighederne. Herved er jeg gaaet den Indvending imøde, at man ofte paa Græsgange træffer paa hele Pletter, der ere bevorede med Planter, som Dvæget ikke æder, som altsaa ikke høre hjemme paa en Græsgang f. Ex. Tidsler, Skræpper o. a. fl. Dvæget forbigaaer og staaer disse Pletter.

Cenaarige Urter træffer man kun sjældent paa Græsgange og Enge, fordi de ikke komme til at bære

Fro, hvorved de kunne forplante sig. Smidlertid ere de i stor Mængde tilstede paa de saakaldte Høst- eller Høenge. Da disse nemlig først blive slaaede sildigt paa Sommeren henimod Høsten, blive hine Planter ikke forstyrrede i deres Væxt, og førend de blive slaaede, naaer Froet Modenhed, falder ud og sikkrer Forplantelsen. Exempler herpaa afgive Pengeurten (*Thlaspi arvense*), Skjaller (*Rhinanthus crista galli*) o. a. fl.

Intet er lettere end at fjerne disse eenaarige Planter fra Engen; man behøver jo kun at slaae den, førend Froet kommer til Modenhed. Af denne Grund ere alle de Enge, hvorpaa tages to Slæt, frie for saadanne Planter. Altsaa vilde det være et sikkert Middel til at befrie Engene for eenaarige Planter, at slaae dem to Gange. Næsten ligesaa let er Udryddelsen af de toaarige Planter. Da de ligeledes forplante sig ved Fro, behøver man kun at forhindre dem fra at bære Fro, hvilket skeer ved at slaae dem af, førend Froet bliver fuldmødt. Herved er der kun at bemærke, at toaarige Planter ikke sjeldent vegetere ud over det andet Aar. Slaaer man dem af, førend de komme til at blomstre, eller vel endogsaa førend Stængelen er dannet, da kunne de vare længe, og komme til Grøde igjen det følgende Aar ved Rodstod. Denne Omstændighed maa man vel lægge Mærke til, for med Sikkerhed at kunne bevirke den tilsigtede Udryddelse af dem.

Den største Besværighed forarsager det vedvarende Ufrudt, især da flere Arter deraf drive Side-

skud, hvorved de udbrede sig meer og meer fra det ene Aar til det andet; Andre trænge dybt ned i Jorden med deres Rødder, f. Ex. Svovlrød (*Peucedanum palustre*), Skreppe, Kabelleie, o. a. fl. Som oftest have de tilmed den Egenskab, at Røden stedsvis skyder paany, om man endog hugger den i nok saa smaae Stykker.

Ved det ovenomtalte Middel, at benytte Engen til Græsgang i nogle Aar, vil man blot faae udryddet nogle af disse Ukrudsplanter; andre ville holde sig der desto mere haardnakket, f. Ex. Skreppe, Koglear og Rør. De forgrene sig ved Rødsud, og det synes ikke, at man gjør dem synderlig Skade ved at saare dem ovenfor Jorden, derved forhindrer man dem blot fra at formeres ved Frø.

Det vidtloftigste, men ogsaa det sikreste Middel til at staffe disse Planter bort fra Engen, er at opstikke eller opgrave dem.

I denne Hensigt er det tilraadeligt, at Opstikningen foretages paa den Tid, da de Planter, man vil ødelægge, ere sastrigest. Man har da Haab om, at de tilbageblevne Dele ville gvaales i deres egen Saft. Denne Forsigtighed viser sig især virksom ved de saftfulde, stærke Rødder; jeg har fundet det næsten tilstræffeligt ved Svovlrød; de, armtykkede dybe Rødder gvaales, da den øverste Deel var stuet af; de gaae for dybt til at man kan forfølge dem til Grunden. Vel vil man bemærke, at endeel spire igjen, men Spirerne vise netop deres Svaghed. Blive vi ved at

forfølge dem, blive de stedse svagere og svagere, og forsvinde tilsidst aldeles. Heldigviis ere der ikke mange Planter med saa dybtgaaende Rødder, men naar de komme frem, ere de til enhver Tid de stabeligste, og maae forfølges af al Magt.

Naar man, saaledes som det er Tilfældet ved Svovlrod, maa gjøre dybe, sølgelig ogsaa i Henseende til Omfanget, store Huller, gjør man bedst i at afskrælle Grønsværen iforveien og lægge den tilside, for at man kan lægge den paa igjen, naar Nabningen er fyldt. Herved undgaaer man Tab af Græsbund.

Man skulde synes, at Rundspaden, som Forstmændene bruge til at optage unge Stammer med Klump, vilde være særdeles hensigtsmæssig til at optage saadanne Planter med dybtgaaende Rødder. Imidlertid mangler jeg Erfaring i denne Henseende, og kan kun ønske, at et Forsøg maatte blive foretaget med den, og Resultatet blive bragt til offentlig Kundskab til Videnskabens Befordring.

Til Dybstikning af Tidsler lod jeg engang indrette en særegen Kniv, med en god, lang, bred, afrundet Klinge, hvormed de Rødder, der gaae lodret ned i Jorden, kunde opstikkes i en Dybde af $1\frac{1}{2}$ Fod. Den svarede ganske til Diemedet, endskjøndt Dybstikningen gik noget langsommere, end hvis man havde betjent sig af en almindelig Kniv, og jeg troer at kunne anbefale den til at opstikke det Ukrud paa Engene, der har dybtgaaende Rødder. Kjøkkengartnerne ved Leipzig bruge en særegen Kniv til at stikke Asparges med,

hvilken jeg allerede tidligere har omtalt ved en anden Leilighed; efter al Sandsynlighed har denne endogsaa Fortrin for min Tidsekniv.

Foruden det Engkrud, som vi her nærmere have omtalt, der slaaer dybe Rødder, gives der endnu mange Urter, hvormed dette mindre er Tilfældet, men som dog forhindre Fremvæerten af det bedre Græs paa Engene og sølgelig maae staffles bort. I Henseende til disse maae vi dertmod lægge Mærke til, at de vel ikke gaae dybt ned i Jorden, men ere desto talrigere og give os en stor Deel at bestille, f. Ex. Tidseknarterne, Ducurt, Veibred, Horndragerarterne, Bolverlei og Tigger-Ranunkel. Denne Maade at befrie Græsbunden fra skadeligt Ukrud paa, anvende Gartnerne med fuldkommen Sikkerhed, som jeg ved egen Erfaring har overbevist mig om, for at erholde smukke, med lutter Græs bevorede Plainer. Om Foraaret sende de Fruentimmer ud paa Græspartierne og lade dem opstikke Alt, hvad der ikke er Græs. En saadan renset Græsplet er overmaade skøn, og ligner fuldkomment et grønt Floielsteppe. Da en saadan Eugning foretages aarlig, komme ingen Urter op.

Træde vi ind paa en eller anden Eng og ansætte en Beregning over Forholdet imellem de ædle Planter og Ukrudet, der findes paa samme, da kunde det maaskee forekomme flere, at Udryddelsen af Ukrudet paa den ovenomtalte Maade vilde være et uoverskommeligt Arbejde. Smidertid synes det mere saa, end det virkelig er Tilfældet. At Dicmedet kan op-

naaes derved, have Gartnerne bevist os, og seer man hen til den Fordeel, man derved erholder, nemlig bedre og mere Foder, kan man vistnok ikke andet end føle sig tilskyndet til at anvende en forholdsmaessig Capital derpaa.

Hvad har man i Landhusholdningen uden Besværlighed og Udlæg? Maae vi ikke ogsaa lade Hør, Rindser og andre Planter luge? Gartneren anvender jo aarligen betydeligt paa Lugning. Belgierne, fortæller v. Scherz, lade deres Korn luge, og ansee Den for en meget slet Landmand, der undlader dette. Vilde vi ikke efterligne dem heri, som i saameget Andet? Enge have de ikke, ellers vilde de vistnok ogsaa befrie dem for Ukrudet, og foregaae os med et godt Exempel.

Paa passende Arbeidere, især Fruentimre, vil der vistnok sjeldnest være Mangel. Der gives jo overalt fattige Folk, der gjerne ville arbejde, og glæde sig, naar der tilbydes sig Leilighed dertil. Hvis Landmanden giver dem Bestfæstigelse, vil han tillige opfylde en Menneskelighedspligt imod de Fattige. Vilde Landmændene blot erindre sig denne Pligt og tænke paa at skaffe dem, der ikke have Jord, Arbeide, da vilde de sjeldnere have Anrsag til at flage over Marktyverier, de vilde tilmed opdrage solide Kjobere til deres Producter, flittige Arbeidere og i de Unge godt Lyende. Dette kan naturligviis ingenfinde være Tilfældet, naar man kun betragter de Fattige som en Byrde, som man med Haardhed trænger tilbage.